

EN ÜST GELİR PAYI- BÜYÜME İLİŞKİSİ: AŞAĞI SIZDIRMA EKONOMİSİ

*Hacettepe Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Dergisi
Cilt 38, Sayı 3, 2020
s. 511-530*

Leyla Firuze ARDA ÖZALP
Dr.Öğr.Üyesi, Amasya Üniversitesi
Merzifon İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi
İktisat Bölümü
leyla.ozalp@amasya.edu.tr

Öz: Aşağı sızdırma ekonomisinde, yüksek eşitsizlik seviyelerinin daha fazla ekonomik büyümeye yol açacağı iddia edilir. Bu görüşe göre, üst gelir gruplarına yönelik daha fazla gelir akışının daha fazla ekonomik büyümeye yol açacağı ve bu nedenle “eşitsizlik”in toplumdaki herkes için faydalı olacağı ifade edilmektedir. Bununla birlikte, Stiglitz (2014), pastadan zengin sınıfa daha fazla pay verilmesinin pastayı büyütmediğini, aksine ekonomik büyümenin eşitsizliğin arttığı dönemlerde yavaşladığını belirtmiştir. Bu çalışmada eşitsizliğin alternatif bir ifadesi olan üst gelir kesiminin gelir içindeki payı ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki analiz edilmek istenmiştir. Bu amaçla, 1980-2016 dönemini kapsayan 17 yüksek gelirli ülke veri seti ile panel veri analizi kullanılmıştır. Ampirik sonuçlar; (1) eşitsizlik ile ekonomik büyüme arasında uzun dönemli bir ilişki olduğunu ve (2) ekonomik büyümenin üst gelir diliminde biriken daha fazla gelir nedeniyle zarara uğradığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: *Eşitsizlik, ekonomik büyüme, aşağı sızdırma ekonomisi, panel veri analizi.*

THE TOP INCOME SHARE- GROWTH NEXUS: TRICKLE DOWN ECONOMICS

Hacettepe University
Journal of Economics and
Administrative
Sciences
Vol. 38, Issue 3, 2020
pp. 511-530

Leyla Firuze ARDA ÖZALP

Assist.Prof.Dr., Amasya University
Merzifon Faculty of Economics and
Administrative Sciences
Department of Economics
leyla.ozalp@amasya.edu.tr

Abstract: In trickle-down economics, it is claimed that high inequality levels would lead to further economic growth. According to this view, it is expressed that more income flow towards upper-income groups will lead to more economic growth and therefore "inequality" will be beneficial for everyone in society. However, Stiglitz (2014) states that giving a greater share from the pie to the wealthiest class does not enlarge the cake, on the contrary, economic growth slowed down during periods of increasing inequality. In this study, it is aimed to analyze the relationship between the top income share, which is an alternative expression of inequality, and economic growth. To this end, this study employs panel data analysis covering the period 1980-2016 with a data set of 17 high-income countries. Empirical results show that (1) there is a long-term relationship between inequality and economic growth and (2) economic growth is damaged due to more income accumulated in the top income share.

Keywords: *Inequality, economic growth, trickle down economics, panel data analysis.*

GİRİŞ

“Yükselen bir gelgit, tüm tekneleri kaldırır!” ifadesi John F. Kennedy’ye atfedilir ve bu metafor ile ekonomik büyüme nedeniyle daha fazla kazananlar olsa da sonuçta yaratılan ekonomik refahın tüm gelir gruplarına belirli derecelerde ulaşacağı ifade edilir. Bu düşünce neo-liberalizmin, üst gelir gruplarına daha fazla para vermenin ekonomik büyüme yaratarak herkesin yararına dönüşeceği şeklindeki açık bir vaadine dönüşmüştür.

Neo-liberal teori, eşitsizliklerin ekonomik büyümeyi artırdığını ve zengin kesimde biriken daha fazla gelirin alt gelir gruplarına da sızarak sonuçta onların da yararına olduğunu iddia eder. Eşit olmayan kazanımlar hem beşerî hem de fiziksel sermayeye yatırım için daha fazla teşvik yaratır. Bazıları diğerlerinden daha fazla kazansa bile ortaya çıkan gelir artışı, herkesin yararınadır. Neo-liberal teori, sermaye birikiminin teşvik edilmesi için eşitsizliklerin gerekli olduğunu ve eşitsizliğin negatif etkilerinin ise vergi yapısı ve kamu malları ile telafi edilebileceğini öngörmüştür. Ekonomik büyüme de üst gelir dilimindekilerin ekonomik kazanımlarını başkalarıyla paylaşmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca bu yolla ortaya çıkan ekonomik büyüme, eşitsizliğin birçok olumsuz etkisini iyileştiren kamusal mal ve hizmetleri sunmak için kullanılabilir daha fazla kaynak yaratır. Neo-liberal görüş, gelir eşitsizliklerini ekonomik büyümeyi artırdığı gerekçesiyle kabul edilebilir görmektedir (Greenwood, Holt, 2010: 403-404). “Aşağı sızdırma ekonomisi” (*Trickle Down Economics*) olarak bilinen eşitsizlik ve ekonomik büyüme arasında olduğu iddia edilen bu etkileşim, üst gelir gruplarına doğru gerçekleşecek daha fazla para akışının daha fazla ekonomik büyümeye yol açmasından dolayı eşitsizliğin toplumdaki herkesin yararına olacağını ifade eder.

Aşağı sızdırma, zenginden fakire doğru kendiliğinden gerçekleşen dikey bir akımı (gelir) ifade eder (Arndt, 1983: 3). Buradaki dikey akım ile ifade edilen, gelir dağılımının geri kalanına göre gelir dağılımının tepesindekilere tahsis edilen daha büyük gelir payının, ekonomik büyümeye yol açacağı görüşüdür. Aşağı sızdırma ekonomisinin arkasındaki temel fikir, çoğunlukla en üst gelir dilimindekileri etkileyen vergi indirimlerinin toplumun geri kalanına dolaylı olarak fayda sağlayacağıdır. Çünkü, en üst gelir diliminde olanların daha büyük yatırımları, gelir dağılımının alt kısmındaki insanlar için daha fazla iş yaratacak ve böylece büyümeyi teşvik edecektir. Zenginlerin artan servetinin bir kısmı fakirlere doğru sızacaktır veya damlayacaktır (Aghion, Bolton, 1997: 151; Herzer, Vollmer, 2013: 504-505). Bu bağlamda toplumun zengin kesiminde biriken servetin fakirler için de iyi bir şey olduğu fikri, yaygın bir şekilde kabul edilir.

Aşağı sızdırma ekonomisi çerçevesinde yüksek seviyede eşitsizlik oranlarının daha fazla ekonomik büyümeye yol açacağı iddia edilir. Yani bu görüşe göre, pastadan

zenginlere daha büyük bir dilim vermek tüm pastayı büyütecek, alt ve orta sınıf daha küçük pay alsalar da elde ettikleri dilim büyümüş olacaktır (Stiglitz, 2014: 49). Ancak Stiglitz (2014), gerçekte bunun böyle olmadığını ve zenginlere pastadan daha fazla pay vermenin pastayı büyütmediğini, aksine eşitsizliğin arttığı dönemlerde ekonomik büyümenin yavaşladığını ifade etmiştir. Bu çalışmada da bu noktadan hareketle eşitsizliğin alternatif bir ifadesi olan üst gelir kesiminin gelir içindeki payı ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki analiz edilmektedir. Gelir eşitsizliği kapsamında aşağı sızdırma ekonomisi çalışmalarında çoğunlukla, Deininger ve Squire (1996) tarafından oluşturulan ve sonrasında Dünya Gelir Eşitsizliği Veri tabanının (*World Income Inequality Database-WIID*) bir parçası haline gelmesiyle kapsamı genişleyen Gini katsayısı verileri ve Lüksemburg Gelir İstatistikleri (LIS) veri tabanının sunduğu gelir dağılımı istatistikleri kullanılmaktadır (Leigh, 2007: 620). Son yıllarda ise Piketty'nin (2001) Fransa'nın üst gelirlerin dağılımı üzerine yaptığı çalışması ile birçok ülke için en üst gelir payı verileri elde edilmeye başlanmıştır. Bunun neticesinde Dünya Eşitsizlik Veri Tabanı, dünyadaki gelir ve zenginlik dağılımının tarihsel gelişimi hakkında birçok ülke için veri sağlamaya başlamıştır. Literatürdeki çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada Piketty'nin (2001) öncü çalışmasını takiben kurulan Dünya Eşitsizlik Veri Tabanı'nın sunmuş olduğu üst gelir payı istatistikleri kullanılmıştır.

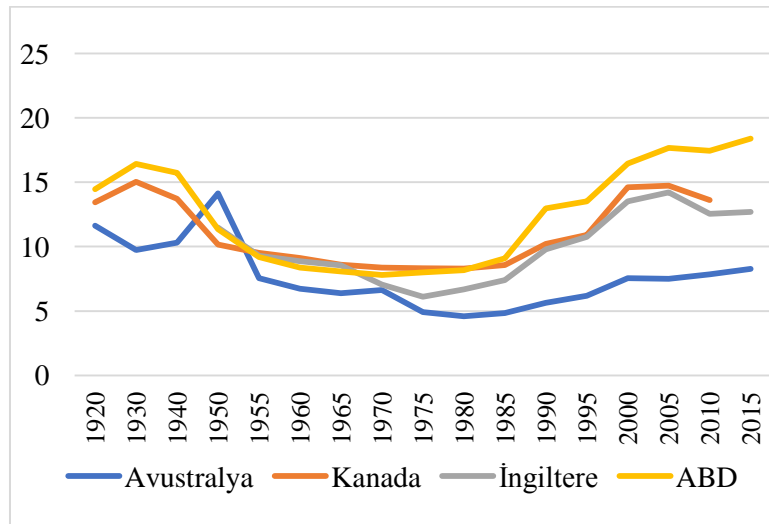
Çalışmanın içeriği şu adımları takip etmektedir. Öncelikle, en üst gelir payının 1920'lerden günümüze kadar izlediği gidişat, yükseliş ve düşüşte olduğu dönemler çerçevesinde ele alınmış, sonrasında ise ekonomik büyüme ve eşitsizliği analiz eden çalışmalar değerlendirilmiştir. Literatür araştırmasını takiben, verilerin ve çalışmada kullanılan metodolojinin tanıtıldığı ve nihayetinde çalışmanın analizinin gerçekleştirildiği kısım gelmektedir. Sonuç kısmında ise genel bir değerlendirmenin ardından çalışmanın ana bulgusu vurgulanmaktadır.

1. EN ÜST GELİR PAYININ (*TOP INCOME SHARE*) TARİHSEL SEYRİ

20.yüzyıl ekonomik ve toplumsal eşitsizliklerin önceki dönemlere göre iyileştiği bir dönemdir. Milanoviç (2018), 20.yüzyılda eşitsizliklerin azalmasını iyicil (ekonomik ve demografik güçlerin etkisi ile) ve kötücül (savaş, devrim, depresyon) olmak üzere iki mekanizmanın karşılıklı etkileşimi ile açıklamaktadır. Ancak Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra eşitsizliği azaltan güçler (kötücül mekanizma), 1980'lere geldiğinde etkisini yitirmeye başlamıştır. 1980'lerden itibaren en üst gelir kesimindekilerin toplam gelirden aldığı pay -küreselleşmenin ekonomik refahı dünya geneline yayarak eşitsizliği azaltacağı düşüncesine rağmen- batılı ülkeler başta olmak üzere birçok ülkede artmış ve ülkeler arası eşitsizliğin azaldığına dair tatmin edici bir kanaat oluşmamıştır. Küreselleşme süreci hem ülkeler arası eşitsizliğin arttığı hem de birçok ülkenin kendi vatandaşları arasındaki gelir gelir dağılımının bozulduğu bir döneme tekabül etmiştir.

Grafik 1, 1920'li yıllardan günümüze kadar Anglo-Sakson ülkelerdeki en üst %1'lik kesimin gelir payını göstermektedir. Milanoviç (2018)'in "iyicil ve kötücül iki mekanizma" tezini doğrular nitelikte, savaş yıllarından 1980'lere kadar en zengin %1'lik kesime ait gelir payının göreceli olarak -eşitsizlik seviyelerinin yüksek olduğu Amerika, İngiltere gibi ülkelerde dahi- düştüğü görülmektedir. Ancak 1980'li yıllardan itibaren bu yönelim tersine dönmüş ve bu ülkelerin hepsinde %1'lik en zengin kesimin gelir payı artmaya başlamıştır

Grafik 1. Anglosakson Ülkelerde En Üst %1'lik Kesimin Gelir Payı

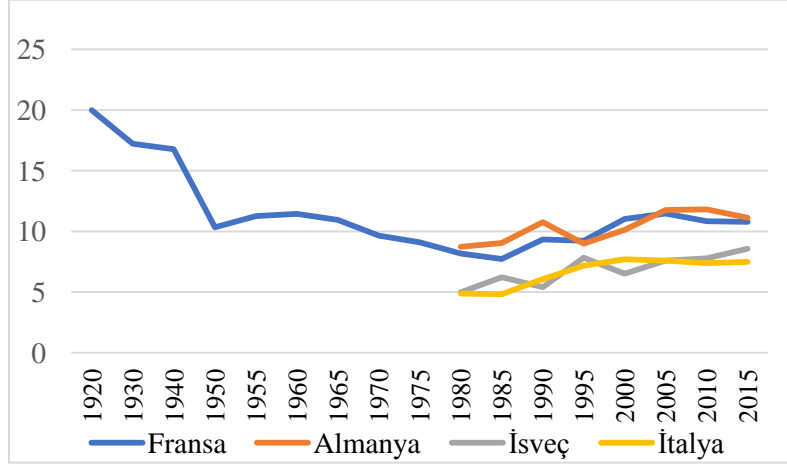

Kaynak: World Inequality Database (WID), <https://wid.world/data/>

Grafik 2 ise, eşitsizlik seviyelerinin görece ılımlı olduğu çeşitli Avrupa ülkelerindeki en üst %1'lik kesimin gelir payını göstermektedir. Eşitsizliğin daha ılımlı olduğu İsveç, Fransa gibi ülkelerde dahi 1980 sonrasında artışlar yaşanmıştır. Kuznets hipotezi, ülkelerin tarımdan endüstriyel topluma geçiş sürecinde ortalama gelirleri arttıkça eşitsizliğin önce artacağını daha sonra ise daha fazla işçi yüksek verimli sektörlere girdikçe azalacağını ve sonuç olarak eşitsizliğin ters U şeklinde hareket edeceğini ifade etmektedir. Kuznets hipotezinde ifade edildiği gibi sanayileşme sürecinde artan eşitsizlikler, 1980'li yıllara gelinceye kadar azalmıştır. Ancak, 1980'lerden itibaren Kuznets hipotezinin aşağı inen kısmı (zengin ülkelerde gelir arttıkça eşitsizliğin azalması beklenen kısım) aşağı inmek yerine yukarı çıkmaya başlamıştır. Zamanımızın kapitalist iktisadi düzeni tıpkı Birinci Dünya Savaşı öncesinde olduğu gibi eşitsizliğin arttığı bir dönem yaşamaktadır ve 1970'lerden itibaren önceki ters U eğrisinin yeni bir versiyonu gerçekleşmektedir. Bu dönem, sanayi sonrası

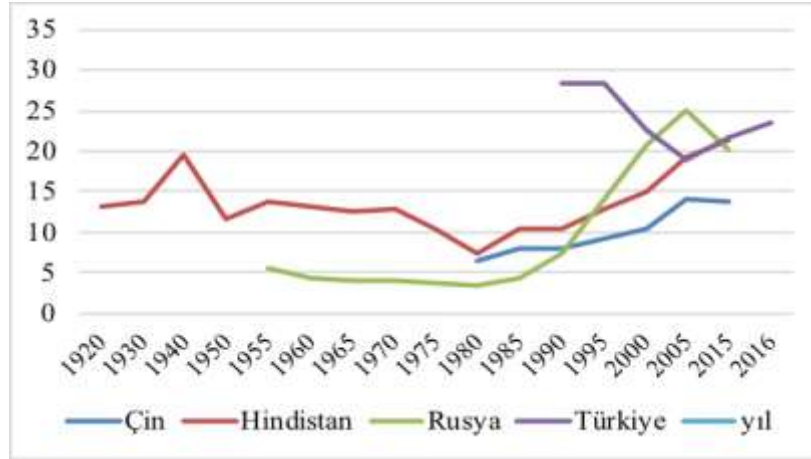
toplumlar için ikinci Kuznets eğrisinin başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Yeni bir sanayi devrimi yaşanmış ki bu da eşitsizlik artışına yol açmıştır. 1980 sonrası artan eşitsizlikler genellikle, beceri yanlı teknolojik değişim, uluslararası ticaret ve kurumsal değişime (sendikaların önemini yitirmesi) atfedilir (Milanoviç, 2018: 50-59; Piketty, Saez, 2001: 1).

Grafik 2. Kıta Avrupası Ülkelerinde En Üst %1'lik Kesimin Gelir Payı

Kaynak: World Inequality Database (WID), <https://wid.world/data/>

Grafik 3, 1920'li yıllardan günümüze kadar yükselen ekonomilerde en üst %1'lik kesimin gelir payını göstermektedir. Yükselen ekonomilerde eşitsizlik değerleri, görece ılımlı Avrupa ülkelerinden oldukça yüksek bir seyir izlemektedir. Ayrıca, gelirin en üst dilimde kutuplaşması bakımından özellikle 2000'ler itibariyle ABD gibi yüksek seviyede eşitsizlik değerlerine sahip bir ülkeye yakınsamış ve kimi zaman da onun önüne geçmişlerdir. Milanoviç (2018)'in ifade ettiği gibi 1980'lerden itibaren en üst gelir kesimindekilerin toplam gelirden aldığı pay, küreselleşmenin ekonomik refahı dünya geneline yayarak eşitsizliği azaltacağı düşüncesine rağmen batı ülkeleri başta olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde artmıştır. Bu artıştan en yüksek payı ise yüksek gelirli olmamakla birlikte hızlı büyüyen ve Türkiye'nin de dahil olduğu yükselen ekonomiler almıştır.

Grafik 3. Yükselen Ekonomilerde En Üst %1'lik Kesimin Gelir Payı

Kaynak: World Inequality Database (WID), <https://wid.world/data/>

2. İLGİLİ LİTERATÜR

Literatürde eşitsizlik ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar birbirinden farklı yaklaşımlar ve sonuçlar içermektedir. Alesina ve Rodrik (1994), Persson ve Tabellini (1994) veya Herzer ve Vollmer (2013) bu ilişkiyi negatif yani eşitsizliğin öngörülmediği şekilde ekonomik büyümeyi teşvik etmediği ve hatta olumsuz etkilediği şeklinde ortaya koyarken; Forbes (2000) ise eşitsizliklerin ekonomik büyümeyi teşvik ettiğini ileri sürerek eşitsizliğin büyüme için zararlı olduğu görüşüne kendi deyimiyle meydan okumuştur. Alesina ve Rodrik (1994), rejim türlerini de göz önünde bulundurarak, büyüme ve servet dağılımı ilişkisini incelemişlerdir. Analiz sonuçları, eşit olmayan servet dağılımına sahip olan demokratik ülkelerin kaynakların daha eşit dağıldığı demokratik ülkelere göre daha düşük ekonomik büyümeye sahip olduklarını göstermiştir. Çalışmalarından elde ettikleri sonuçlar, eşitsizliklerin görece düşük olduğu demokrasilerin daha hızlı büyüdüğü görüşünü desteklemektedir. Persson ve Tabellini (1994), eşitsizliğin büyüme için zararlı olup olmadığını araştırdıkları çalışmalarında bu soruya zararlı olduğu cevabını vererek analizlerini teorik bir model çerçevesinde temellendirmişlerdir. Modelin uygulamasında ise dokuz yüksek gelirli ülke için eşitsizlik ve ekonomik büyüme arasındaki anlamlı ve negatif ilişki ortaya konulmuş ve bu ilişkinin yalnızca demokrasilerde geçerli olduğu eklenmiştir. Aghion ve Bolton (1997), aksak sermaye piyasası varlığında "büyüme ve eşitsizlik modeli" geliştirerek sermaye birikiminin aşağı sızdırma etkisini analiz etmişlerdir. Bu modelden üç temel sonuç elde edilmiştir. Öncelikle sermaye birikim oranı yeterince yüksek olduğunda ekonomi, değişmez bir servet dağılımına yaklaşıyor. İkincisi, aşağı-sızdırma mekanizması laissez-faire politikaları altında eşsiz bir durgun durum dağılımına (*steady-state distribution*) yol açsa da özellikle borç veren zenginlerden fakirlere ve orta

sınıf borçlulara servetin yeniden dağılımı konusunda devlet müdahalesi gerekmektedir. Çünkü bu, ekonominin üretim verimliliğini artırmaktadır. Böylelikle hem daha fazla fırsat eşitliği sağlanmakta hem de aşağı sızdırma süreci hızlandırılmaktadır. Üçüncü sonuç ise, Kuznet eğrisine benzer şekilde sermaye birikim sürecinin başlangıçta eşitsizlikleri artırma etkisine sahip olduğuncak sonraki aşamalarda azalmaya başladığıdır. Galor ve Moav (2004), kalkınma sürecinde eşitsizliğin etkilerini inceledikleri çalışmalarında sanayileşmenin ilk aşamalarında eşitsizliğin ekonomik büyümeyi teşvik ettiğini ortaya koymuşlardır. Fiziksel sermaye birikimi bir ekonomik büyüme kaynağı olduğu için, eşitsizlik, kaynakları marjinal tasarruf eğilimi yüksek olan sermaye sahiplerine yönlendirerek gelişme sürecini artırır. Ancak bununla birlikte kalkınmanın sonraki aşamalarında ise ekonomik büyümeyi yavaşlatır. Forbes (2000), gelir eşitsizliğinin ekonomik büyümeyi olumsuz etkilediği görüşüne meydan okuduğu çalışmasında hem kısa hem de orta vadede ülkenin gelir eşitsizliği düzeyinde meydana gelen bir artışın ekonomik büyüme üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Herzer ve Vollmer (2013), en üst gelir payı ve ekonomik büyüme arasındaki uzun dönemli ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında dokuz yüksek gelirli ülkenin 1961-1996 dönemini analiz etmişlerdir. Analiz sonuçları, en üst gelir payındaki artışın büyümeyi azalttığını göstermiştir. Çalışmalarında, Leigh (2007) tarafından hazırlanan en üst gelir payı istatistikleri kullanılmıştır. Akıncı (2014), 1995-2011 dönemini kapsayan çalışmasında 65 ülke ekonomisi için aşağı sızdırma ekonomisinin geçerliliğini analiz etmiştir. Analiz sonuçları, zengin kesimdeki gelir artışının fakir kesimin gelirini artırdığını ortaya koymuştur. Ancak Akıncı (2014), şunu da eklemiştir ki 'ekonomik büyüme süreci, yoksullara belirli bir miktar kadar sızsa da zenginler bu süreçten daha fazla yararlanmaktadır'. Tablo 1'de aşağı-sızdırma mekanizmasını konu alan çalışmalara dair genel bir özet sunulmaktadır. Literatürdeki çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada ise aşağı sızdırma mekanizması, Dünya Eşitsizlik Veri Tabanı'nın (World Inequality Database) dünya gelir ve servet dağılımının tarihsel gelişimine dair sunmuş olduğu 'üst gelir payı' istatistikleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Tablo 1. Literatür Özeti

Yazar	Dönem	Ülke	Sonuç
Alesina, Rodrik (1994)	1960-1985 ve 1956-1964	67 ülke (Demokratik-Demokratik Olmayan Ülkeler Ayrımı)	Negatif
Persson, Tabellini (1994)	1830-1850 ve 1970-1985	9 Batılı Ülke	Negatif
Aghion, Bolton (1997)	Teorik		Kuznet eğrisine benzer bir eğilim
Galor, Moav (2004)	Teorik		Önce pozitif sonra negatif
Forbes (2000)	1966-1995	45 ülke	Pozitif
Herzer, Vollmer (2013)	1961-1996	9 Batılı Ülke	Negatif
Akinci (2014)	1995-2011	65 ülke	Pozitif

3. VERİ, ANALİZ VE BULGULAR

Greenwood ve Holt (2010), aşağı-sızdırma ekonomisinin Amerika'da ücret, gelir ve servetin daha eşit dağılmış olduğu 1950'lerden 1970'lerin ortalarına kadar geçerliliği olduğunu ifade etmişlerdir. O dönemde yoksulluğun hızla azaldığı da gözlemlenmiştir. Ancak, 1980'lerden itibaren bu gidişat hızla değişmiştir. Gelir kazanımları, üst gelir kesiminde ve hatta bu gelir kesiminin de tepe noktasında yoğunlaşmıştır. Buna karşılık alt gelir gruplarındakiler ise gelirlerinde mutlak kayıp yaşamışlardır. Greenwood ve Holt (2010), ücret, gelir ve servetin daha eşit dağılmış olduğu 1950'li yıllarda eşitsizliklerin olumlu etkilerini, “pozitif aşağı sızdırma etkisi” diye adlandırırken, 1980'den sonra ortaya çıkan alt gelir gruplarında gelir azalışlarına yol açan etkisini ise “negatif aşağı sızdırma etkisi” olarak adlandırmıştır. Genel olarak aşağı sızdırma ekonomisi ise “toplumun geri kalanına göre en üst gelir grubuna tahsis edilecek daha büyük gelir payının ekonomik büyümeye neden olacağı” anlamına gelmektedir. Bu çalışmada ise en üst gelir grubunun sahip olduğu gelir payı ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki gözlemlenerek, eşitsizliğin Greenwood ve Holt (2010)'un tanımladığı şekliyle pozitif aşağı sızdırma veya negatif aşağı sızdırma etkilerinden hangisine sahip olduğu analiz edilmeye çalışılmıştır.

3.1. Veriler

En üst gelir payı (*top income share*), nüfusun küçük bir payını ancak toplam gelirin çok büyük bir payını temsil etmektedir. Gini katsayısı, yaygın kullanılan toplam eşitsizlik ölçөгüdür. Ancak en üst gelir payı da Gini ile ölçümlenen toplam eşitsizliğı maddi olarak etkilemektedir (Atkinson vd., 2009: 7). Bu etki Atkinson, Piketty, Saez (2009)'in çalışmasında şu örnek ile somutlaştırılmıştır; eğer toplumun geri kalanı için Gini katsayısı %40 ise en üst gelir payında %14'lük bir artış gerçekleşirse bu genel Gini Katsayısının %8,4 puan yükselmesine neden olmaktadır. Piketty (2001)'nin Fransa'da en

üst gelirlerin dağılımı hakkındaki çalışmasını takiben birçok ülkeye ait üst gelir dağılımı veri setleri elde edilmeye başlanmış ve birçok ülkeyi kapsayan seriler artık mevcut hale gelmiştir (Leigh, 2007: 621). Leigh (2007), en üst gelir payı ölçeğinin diğer eşitsizlik ölçekleri ile arasındaki ilişkiyi değerlendirdiği çalışmasında gelir dağılımı eşitsizliklerinde en üst gelir paylarının anlamlı bir gösterge olup olmadığını araştırmış ve sonuç olarak teorik düzeyde makul bir gösterge olduğunu ve diğer ölçeklerle arasında güçlü pozitif ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Bu makalede en zengin kesimin sahip olduğu gelir payını ifade eden en üst %1'lik kesimin gelir payı, aşağı sızdırma ekonomisinde öngörüldüğü gibi ekonomik büyümeyi etkilemesi muhtemel açıklayıcı değişken olarak analize dahil edilmiştir. Ekonomik büyümeyi temsilen reel GSYH'nin logaritması (2010 sabit fiyatları, ABD\$) alınarak analize bağımlı değişken olarak dahil edilmiştir. Tablo 2, analizde kullanılan değişkenlere ait bilgilere yer vermektedir. Çalışmada 1980-2016 dönemi esas alınmış ve zaman boyutunu koruyabilmek için verilerinde kesintiler olan ülkeler analize dahil edilmemiştir. Analizde kullanılan 17 ülke (Avustralya, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, Portekiz, İspanya, İsveç, İsviçre, İngiltere, Amerika) bu zaman periyodunda düzenli veriye sahip ülkeler arasından seçilmiştir. Tablo 3 ise değişkenlere ait verilerin özet istatistiklerini sunmaktadır. Ekonomik büyümeyi temsil eden logaritması alınmış GSYH değişkeni, 24.8 ile 30.4 arasında yer alırken en üst %1'in gelir payını temsil eden eşitsizlik değişkeni verileri ise 0.03 ile 0.23 arasında değişmektedir.

Tablo 2. Veri Seti

Değişken	İçeriği	Kaynak	Dönem
Ekonomik Büyüme	GSYH'nin Logaritması (2010 sabit fiyatları, ABD\$)	Dünya Bankası (World Bank)	1980-2016
Eşitsizlik	En Üst %1'lik Gelir Payı (Vergi öncesi milli gelir)	Dünya Eşitsizlik Veri tabanı (World Inequality Database)	

Tablo 3. Tanımlayıcı İstatistik

Değişken	Gözlem	Orta.	St. Sap.	Min.	Max
Ekonomik Büyüme	629	27.136	1.25931	24.815	30.464
Eşitsizlik	629	0.0843	0.02875	0.0325	0.23

3.2. Metodoloji

Bu çalışmada, en üst gelir grubunun sahip olduğu gelir payı ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki aşağı sızdırma ekonomisi çerçevesinde gözlemlenerek, gelir eşitsizliğinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi, panel veri metodolojisi kullanılarak analiz edilmiştir. Panel veriler için oluşturulan (1) herhangi bir değişkenin zaman içerisindeki değişimini ifade eden zaman serileri ve herhangi bir değişkenin birimlere göre değişimini ifade eden (2) yatay kesit verilerini bir arada bulandıran panel regresyon modeli şu şekilde oluşturulur (Baltagi, 2008: 154);

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X'_{it} + \varepsilon_{it} , i = 1, 2, \dots, N, \quad t = 1, 2, \dots, N \quad (1)$$

Burada $i = 1, \dots, N$, hane halkı, birey, firma veya ülkeleri temsil eden yatay kesit boyutu gösterirken $t = 1, 2, \dots, N$ ise zaman serisi boyutunu göstermektedir. ε_{it} ise i 'inci ekonomik birimin t dönemine ait hata terimini ifade etmektedir.

$$\ln GDP_{it} = \beta_0 + \beta_1 Top1_{it} + \varepsilon_{it} , \quad (2)$$

Yukarıdaki 2 numaralı modelin analizi için panel veri analiz yöntemlerinden panel eşbütünleşme yaklaşımı benimsenmiştir. Çalışmada kullanılan modele ait tahmin süreci; "(1) yatay kesit bağımlılığı testleri; (2) analizde kullanılan değişkenlerin "CADF panel birim kök testi" ile birim kök analizlerinin gerçekleştirilmesi, (3) eşbütünleşme katsayılarının homojenliğinin "Pesaran ve Yagamata (2008) Delta testi" ile analizi; (3) değişkenler arasındaki ilişkinin "Westerlund & Edgerton panel eşbütünleşme" yaklaşımı ile analiz edilmesi, (4) değişkenler arasındaki eşbütünleşik ilişkinin DOLSMG yaklaşımı ile tahmin edilmesi ve son olarak ise (5) "Dumitrescu ve Hurlin panel nedensellik analizi" adımlarını takip etmektedir.

Panel veri analizinde yatay kesit bağımlılığının analize dahil edilmesi, günümüzün bütünleşmiş ve karşılıklı bağımlılığı yüksek ülkeler arası ekonomik ilişkileri hesaba katıldığında çok daha gerçekçi bir yaklaşımdır. Dolayısıyla her bir değişkenin birim kök testlerini sınamadan önce, yatay kesit bağımlılığın kontrol edilmesi gerekmektedir. Değişkenlerin kesit bağımlılığı varsa, birinci nesil birim kök testleri kullanılamaz. Bu durumda ikinci nesil birim kök testlerinin kullanılması gerekmektedir.

Yatay kesit bağımlılığını sınanan panel veri analiz yaklaşımlarında yatay kesit bağımlılığını sınamak için birden çok analiz yöntemi olmakla birlikte bu çalışmada Breusch-Pagan (1980), Pesaran (2004) CD_{LM2} ve Pesaran (2004) CD_{LM} testleri kullanılmıştır. Birim kök analizinden hemen önce uygulanan testlerden Breusch Pagan (1980) CD_{LM1} testi, yatay kesit bağımlılığını test etmek için bir lagrange çarpanı (LM)

istatistiği önermiştir. LM istatistiği ile aşağıdaki hipotezlerin sınanması öngörülmüştür (Breusch ve Pagan, 2010);

H_0 : Yatay Kesit Bağımlılığı Yoktur.

H_1 : Yatay Kesit Bağımlılığı Vardır.

Breusch-Pagan (1980), $T \rightarrow \infty$ ve N sabit olduğu durumda ($T > N$) iken “ H_0 =Yatay Kesit Bağımlılığı Yoktur” hipotezini aşağıdaki (3) numaralı denklem aracılığıyla analiz eder;

$$CD_{LM1} = T \sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N \hat{\rho}_{ij}^2 \quad (3)$$

$\hat{\rho}_{ij}^2$, kalıntıların ikili korelasyonunun örnek tahminidir.

Yatay kesit bağımlılığını analiz eden bir diğer test ise Pesaran (2004) CD_{LM2} testidir. N ve T 'nin büyük olduğu durumlarda ($N \rightarrow \infty$ ve $T \rightarrow \infty$) yatay kesit bağımlılığını analiz eden CD_{LM2} testi, asimptotik olarak dağılıma sahiptir ve aşağıdaki denklem aracılığıyla analiz edilir;

$$CD_{LM} = \sqrt{\frac{1}{N(N-1)}} \sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N (T \rho_{ij}^2 - 1) \quad (4)$$

Analize konu olan bir diğer test ise yine Pesaran (2004) tarafından geliştirilen T boyutunun küçük ve N boyutunun ise büyük olduğu durumlarda ($N > T$) geçerli olan CD_{LM} testidir ve 5 numaralı denklemden hareketle hesaplanır;

$$CD = \sqrt{\frac{2T}{N(N-1)}} \sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N \hat{\rho}_{ij} \quad (5)$$

Yatay kesit bağımlılığı analiz edildikten sonra eğer değişkenlerin yatay kesit bağımlılığı içerdiği anlaşılırsa birinci nesil birim kök testleri kullanılamaz ve analize ikinci nesil testler ile devam etmek gerekir. Bu kapsamda çalışmada birim kök testleri kesit bağımlılığını dikkate alan ikinci nesil testlerden “Yatay Kesit Genişletilmiş Im, Pesaran ve Shin (CIPS) testi” ile analiz edilmiştir.

Pesaran (2007) yatay kesit genişletilmiş DF(CADF) regresyon aşağıdaki modelin sınanmasına dayanmaktadır;

$$\Delta Y_{it} = \alpha_i + b_i Y_{i,t-1} + c_i \bar{Y}_{t-1} + d_i \Delta \bar{Y}_t + e_{it} \quad (6)$$

Birim kök hipotezleri;

$$H_0: \beta_i = 0, \text{ tüm } i\text{'ler için}$$

$$H_0: \beta_i < 0, i=1,2,\dots,N_1 \quad \beta_i = 0, i=N_1+1, N_1+2,\dots,N$$

IPS testlerinin yatay kesit genişletilmiş hali ise şu şekilde yazılabilir;

$$CIPS(N, T) = t\text{-bar} = N^{-1} \sum_{i=1}^N t_i(N, T) \quad (7)$$

veya

$$CIPS = N^{-1} \sum_{i=1}^N CADF_i \quad (8)$$

$t_i(N, T)$; i 'inci yatay kesit birimi için yatay kesit genişletilmiş Dickey-Fuller istatistiğidir. Panel birim kök testinin kesikli versiyonu ise şu şekilde yazılır;

$$CIPS^*(N, T) = N^{-1} \sum_{i=1}^N t_i^*(N, T) \quad (9)$$

Eşbütünleşme modelindeki eğim katsayılarının birimlere göre homojen olup olmaması analizde kullanılacak eşbütünleşme ve tahmin yöntemlerinin seçilmesinde belirleyici olmaktadır. Eşbütünleşme testinden hemen önce homojenlik testlerinin yapılması, doğru tekniklerin kullanılması açısından önemlidir. Çalışmada Pesaran ve Yamagata (2008) tarafından geliştirilen Delta testine yer verilmiştir. Delta testi bu konudaki ilk çalışmalardan olan Swamy'nin (1970) çalışmasına dayanmaktadır ve bu testte 10 numaralı denklemde β_i eğim katsayılarının, tüm yatay kesit birimleri için geçerli olup olmadığı test edilmektedir.

$$Y_{i,t} = \alpha_i + \beta_i' X_{it} + \varepsilon_{i,t}, \quad i=1,\dots,N \quad t=1,\dots,T \quad (10)$$

$H_0: \beta_i = \beta$, tüm i 'ler için; "Eğim katsayıları homojendir" sıfır hipotezine karşılık,

$H_0: \beta_i \neq \beta_j$, "Eğim katsayıları homojen değildir" alternatif hipotezini analiz etmektedir.

Hipotezleri test edebilmek için ise büyük önmeler ($\hat{\Delta}$) ve küçük önmeler ($\hat{\Delta}_{adj}$) için iki farklı test istatistiği sunulmuştur;

$$\hat{\Delta} = \sqrt{N} \left(\frac{N^{-1} S^{-k}}{2k} \right) \quad (11)$$

$$\hat{\Delta}_{adj} = \sqrt{N} \left(\frac{N^{-1}\hat{S} - E(\hat{z}_{iT})}{\sqrt{\text{var}(\hat{z}_{iT})}} \right) \quad (12)$$

Çalışmada değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişki, birim kök testlerinde yatay kesit bağımlılığı olması nedeniyle ikinci nesil testlerden Westerlund ve Edgerton (2007) panel eşbütünleşme yöntemi ile analiz edilmiştir. McCoskey ve Kao'nun (1998) Lagrange çarpan testine dayanan Westerlund ve Edgerton (2007) panel eşbütünleşme testi, bootstrap tekniklerini kullanarak hem yatay kesit birimleri arasında hem de birimlerin içinde bağımlılığa izin vermektedir. Küçük örneklerde bile iyi sonuç veren bu test, eşbütünleşme sıfır hipotezine karşılık eşbütünleşme yoktur alternatif hipotezi aşağıdaki denklemden hareketle test etmektedir;

$$LM_N^+ = \frac{1}{NT^2} \sum_{i=1}^N \sum_{t=1}^T \omega_i^{-2} S_{it}^2 \quad (13)$$

$$H_0 = \sigma_i^2 = 0 \text{ "tüm } i\text{'ler için seriler arasında eşbütünleşme vardır"}$$

$$H_1 = \sigma_i^2 > 0 \text{ "bazı } i\text{'ler için seriler arasında eşbütünleşme yoktur"}$$

Eşbütünleşme modelinin kalıntılarında birimler arası korelasyon varsa, birinci kuşak tahminciler sapmalıdır ve ikinci kuşak tahmincilerin kullanılması gerekir. Yatay kesit ortalamasından farkı alınmış değişkenler ile eşbütünleşme modeli tahmin edilebilmektedir. Bu kapsamda seriler arasındaki uzun dönem ilişki katsayıları eş bütünleşme modelindeki tüm parametrelerin heterojen olduğu modele izin veren Pedroni'nin (2001) Ortalama Grup Dinamik En Küçük Kareler (DOLSMG) tahmincisi aracılığıyla hesaplanmıştır. Pedroni (2001)'ye ait DOLSMG tahmincisinde aşağıdaki modelden hareket edilmektedir (Tatoğlu, 2017: 223-237);

$$Y_{it} = \mu_i + \beta_i X_{it} + u_{it} \quad i = 1, 2, \dots, N, \quad t = 1, 2, \dots, N \quad (14)$$

Her birim için 14 numaralı modelde verilen eşbütünleşme modeli öncül değerlerin ve gecikmelerin ilavesi ile dinamik en küçük kareler (DOLS) ile tahmin edilmekte ve sonuçlar tüm panel için birleştirilmektedir

Heterojenliğin dikkate alınmasına olanak tanıyan Dumitrescu-Hurlin (2012) panel nedensellik testi, yatay kesit birimleri arasındaki bireysel wald istatistikleri ortalamasına dayanmaktadır. Panelin yatay kesit birimlerinin herhangi birinde homojen nedensellik ilişkisinin olmadığı sıfır hipotezine karşılık olarak, en az bir yatay kesitte nedensellik ilişkisinin olduğu alternatif hipotezi sunulmuştur ve alternatif hipotezde değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisinin heterojenliği vurgulanmıştır. Dumitrescu-

Hurlin nedensellik testinde sıfır ve alternatif hipotez aşağıdaki şekilde kurulur (Dumitrescu, Hurlin, 2012: 1450-1453; Tatoğlu, 2017: 154-160);

$$\begin{aligned}
 H_0 &= \beta_i = 0 & i=1, \dots, N \\
 H_1 &= \beta_i = 0 & i=1, \dots, N_i \\
 & \beta_i \neq 0 & i=N_1+1, N_2+2, \dots, N
 \end{aligned}$$

Dumitrescu ve Hurlin nedensellik analizinde, X ve Y olmak üzere iki durağan değişkenin N sayıda birey ve T zaman aralığı boyunca gözlemlendiği varsayılarak aşağıdaki doğrusal model temel alınarak bir analiz oluşturulmuştur;

$$Y_{i,t} = \alpha_i + \sum_{k=1}^K \gamma_i^{(k)} Y_{i,t-k} + \sum_{k=1}^K \beta_i^{(k)} X_{i,t-k} + \varepsilon_{i,t} \quad (15)$$

Denklemden α_i yani bireysel etkiler zaman boyutunda sabit ve panelin tüm yatay kesit birimlerinde k gecikme uzunluğunun aynı olduğu varsayılmaktadır.

3.3. Bulgular

Çalışmanın bu aşamasında çalışmada kullanılan modele ait tahmin sürecine ilişkin bulgulara yer verilecektir. Değişkenlerin birim kök testlerini sınamadan önce, yatay kesit bağımlılığı kontrol edilmiştir. Tablo 4, değişkenlere ve modele ait yatay kesit bağımlılığı test sonuçlarını göstermektedir. Breusch ve Pagan 1980, Pesaran 2004 CDIM ve Pesaran 2004 CD olmak üzere her üç test sonucunda p-olasılık değerleri dikkate alındığında hem eşbütünleşme modelinin hem de değişkenlerin yatay kesit bağımlılığı içerdiği görülmektedir. Dolayısıyla bu aşamadan sonra, birim kök analizi, eşbütünleşme testi ve eşbütünleşme katsayılarının tahmininde yatay kesit bağımlılığını dikkate alan ikinci nesil testler tercih edilecektir.

Tablo 4. Yatay Kesit Bağımlılığı Test Sonuçları

	Cd_{BP}	cd_{LM2}	cd_{LM}
Ekonomik Büyüme	920.611 (0.000)	47.574 (0.000)	22.472 (0.000)
Eşitsizlik	193.794 (0.001)	3.504 (0.000)	-2.747 (0.003)
Model	626.880 (0.000)	29.764 (0.000)	18.404 (0.000)

Parantez içerisindeki değerler p-olasılık değerlerini göstermektedir.

Yatay kesit bağımlılığı analiz sonuçları doğrultusunda ve eşbütünleşme analizine geçilmeden değişkenlerin durağanlık seviyeleri analiz edilmiştir. Tablo 5, değişkenlere ait serilerinin düzey değerlerindeki durağanlık sınamalarını göstermektedir. Değişkenlere ait Pesaran CIPS panel birim kök analiz sonuçlarına göre %90 (cv10), %95 (cv5), %99 (cv1) anlamlılık seviyelerinde CIPS (t-bar) istatistiği kritik seviyelerden düşüktür (ekonomik büyüme -2.059; eşitsizlik -1.871). P-olasılık değerlerine göre sıfır hipotezi reddedilemez (ekonomik büyüme 0.103; eşitsizlik 0.330) ve dolayısıyla her iki değişkenin düzey değerlerinde durağan olmadığı kabul edilmelidir. Diğer taraftan her iki değişken birinci farkları alındığında durağan hale gelmektedir.

Tablo 5. Birim Kök Testi

Düzye				
Büyüme				
t-bar	%10	%5	%1	P-değeri
-2.059	2.110	-2.200	-2.360	0.103
Eşitsizlik				
-1.871	-2.110	-2.200	-2.360	0.330
Birinci Fark				
Büyüme				
-3.444	-2.110	-2.200	-2.360	0.000
Eşitsizlik				
-4.372	-2.110	-2.200	-2.360	0.000

Eşbütünleşme denklemindeki eğim katsayılarının homojenliğini yani yatay kesitlerin geneli için geçerliliğini sınanan Delta Testi sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir. Delta test sonuçlarına göre olasılık değerleri 0.05’ten küçük olduğu için “Eğim parametreleri homojendir” sıfır hipotezi %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerinde reddedilmektedir.

Tablo 6. Homojenlik Testi

Test	Test İstatistiği	P-değeri
$\hat{\Delta}$	17.049	0.000
$\hat{\Delta}_{adj}$	17.765	0.000

Tablo 7’de Westerlund ve Edgerton (2007) eşbütünleşme testi analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Elde edilen LM istatistiği ile modelde eşbütünleşmenin varlığı, sıfır hipotezi çerçevesinde sınanmaktadır. Yatay kesit bağımlılığının varlığı durumunda Bootstrap olasılık değerlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Analizde kullanılan modelin yatay kesit bağımlılığı içerdiği bilinmektedir. Yatay kesit bağımlılığı içeren bu modelin Bootstrap olasılık değerleri ise “eşbütünleşme vardır” sıfır hipotezinin

reddedilmemesini öngörmektedir. Dolayısıyla “Ekonomik Büyüme” değişkeni bağımsız değişken olarak ele alındığında modele ait değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisi olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Westerlund ve Edgerton Panel Eşbütünleşme Testi

Bağımsız Değişken	İstatistik	Asimptotik p-değeri	Bootstrap p-değeri
Ekonomik Büyüme	11.366	0.000	0.730
Eşitsizlik	4.329	0.000	0.270

Eşbütünleşme analizi ile ekonomik büyüme ve en üst kesimin gelir payı arasında uzun dönemli bir ilişki olduğu saptanmıştır. Eşbütünleşme modelinin kalıntılarında birimler arası korelasyon varsa, ikinci nesil tahmincilerin kullanılması gerekmektedir. İkinci nesil tahmincilerden ise panelin heterojen olmasını dikkate alan tahmincinin tercih edilmesi bu analizdeki modellere daha uygun olacaktır. Modele ait eşbütünleşik değişkenlerin arasındaki uzun dönemli ilişkinin heterojen tahmincilerden DOLSMG ile analiz sonuçları, Tablo 8’de gösterilmektedir. Tüm panel için uzun dönem parametresinin t istatistiği anlamlıdır. DOLSMG sonuçlarına göre uzun dönemde en üst gelir dilimindekilerin gelir payı, ekonomik büyümeyi etkilemektedir. Bu sonuçlara göre eşitsizliğin alternatif bir ölçeği olan en üst kesimin gelirden aldığı paydaki %1’lik bir artış, ekonomik büyümeyi %0,34 oranında azaltmaktadır. Dolayısıyla aşağı sızdırma ekonomisinde ifade edildiği gibi üst gelir grubuna verilen daha fazla gelirin en azından ele alınan dönemde ekonomik büyüme yaratmadığı ve hatta ekonomik büyümeye zarar verdiği ortaya koyulmuştur. Birim bazındaki sonuçlara bakıldığında ise uzun dönem parametresinin Almanya, Hollanda, Portekiz, İspanya ve Amerika dışında anlamlı olmadığı görülmektedir. Parametrenin anlamlı olduğu ülkelerden Portekiz dışında tüm ülkelerde incelenen dönemde ekonomik büyümenin en üst gelir diliminde biriken daha fazla gelir nedeniyle hasara uğradığı görülmektedir. Analiz sonuçları, Greenwood ve Holt (2010) ’un tanımladığı şekliyle pozitif aşağı sızdırma veya negatif aşağı sızdırma etkilerinden ele alınan dönemde “negatif-aşağı sızdırma etkisinin” olduğunu ortaya koymuştur.

Tablo 8. DOLSMG Tahmincisi

İstatistik	Katsayı	t-değeri
Panel	-0.3437	- 3.397
Avustralya	0.176	1.49
Danimarka	-0.5888	-1.865
Finlandiya	0.9908	0.4129
Fransa	0.2398	-1.805
Almanya	-0.4699	-2.132
Yunanistan	-0.1038	-0.1313
İrlanda	-0.3693	-0.9006
İtalya	-0.4574	-1.14
Hollanda	-2.211	-3.201
Yeni Zelanda	0.355	1.314
Norveç	-0.2849	-1.698
Portekiz	1.617	2.162
İspanya	-3.09	-2.285
İsveç	-0.08839	-0.1789
İsviçre	0.3091	1.118
İngiltere	-0.2359	-1.455
Amerika	-0.2592	-3.71

Değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisi, Granger nedensellik testinin heterojen panellerde kullanılmasına olanak tanıyan Dumitrescu ve Hurlin panel nedensellik testi ile araştırılmıştır. Tablo 9, nedensellik analizi sonuçlarını vermektedir. Analiz sonuçlarına göre değişkenler arasında nedensellik olmadığını ifade eden H_0 hipotezi reddedilmiştir. Alternatif hipotezin kabul edildiği sonuçlar; (1) ekonomik büyümenin eşitsizliğin nedeni olduğunu ve aynı zamanda (2) eşitsizliğin ekonomik büyümenin nedeni olduğunu göstererek değişkenler arasında karşılıklı nedensellik ilişkisini ortaya koymuştur.

Tablo 9. Dumitrescu Hurlin Panel Nedensellik Analizi

	W-İst.	Zbar-İst.	Olasılık
“Ekonomik Büyüme, Eşitsizliğin Nedeni Değildir”	6.00002	6.86441	0.000
“Eşitsizlik, Ekonomik Büyümenin Nedeni Değildir”	4.85741	4.82816	0.000

*Gecikme uzunluğu 1 olarak alınmıştır. Gecikme uzunluğu 2 veya 3 alındığında da olasılık değerleri sabit kalmıştır.

SONUÇ

En üst gelir kesiminin (%1) gelirden aldığı pay ile ekonomik büyüme arasındaki etkileşim panel veri analizi kullanılarak 17 ülke ekonomisi için 1980-2016 yılları arasında analiz edilmiştir. Stiglitz (2014)'in “zenginlere pastadan daha fazla pay vermenin pastayı büyütmediğini aksine eşitsizliğin arttığı dönemlerde ekonomik büyümenin yavaşladığını” ifade ettiği görüşüne atfen analiz sonuçları en azından ele

alınan dönemde üst gelir kesiminde biriken daha fazla paranın ekonomik büyümeyi artırmadığını ve aynı zamanda ekonomik büyümenin eşitsizlik tarafından hasara uğradığını göstermektedir. Çalışma sonuçları, ele alınan dönemin Greenwood ve Holt (2010)'un tanımlamış olduğu “pozitif aşağı sızdırma veya negatif aşağı sızdırma etkilerinden” negatif aşağı sızdırmanın varlığına işaret etmektedir.

Neo-liberal teori tarafından eşitsizlikler, “zengin kesimde biriken daha fazla gelirin alt gelir gruplarına da sızarak sonuçta onların da yararına olacağı” iddia edilerek rasyonelle edilir. Bu görüşe göre, bazıları diğerlerinden daha fazla kazansa bile ortaya çıkan gelir artışı, herkesin yararına olacaktır. Stiglitz (2008) ise aşağı sızdırma ekonomisini "Wall Street'e atılan paranın Main Street'e doğru sızması" şeklinde tanımlamış ve bu teorinin neredeyse hiçbir zaman işe yaramadığını da eklemiştir. Roubini (2017) de Wall Street ile Main Street yani sokaktaki insan arasındaki artan gelir farkına dikkat çekerek zenginlerin yararına olan ekonomik politikaların, toplumun geri kalanının ekonomik refahı artışına duyarsız kaldığını ifade etmiştir.

İçinde bulunduğumuz süreç, hem küreselleşmenin ülkeler arası eşitsizliği azaltmada yetersiz kaldığı hem de neo-liberal politikalar çerçevesinde uygulanan üst gelir kesiminden yana ekonomik politikaların alt ve orta gelir kesiminin yani “çoğunluğun” faydasına dönüşme konusunda tatmin edici sonuçlar yaratmadığını göstermektedir. Çünkü üst gelir grubuna verilen ekonomik ayrıcalıklar öngörüldüğü şekilde daima yeni yatırımlara veya istihdama dönüşmemiş sanılanın aksine birçok ülkede servet birikiminin yoğunlaşmasına yol açmıştır. Üst gelir kesimdekilerin servetlerinin, alt kesimdekilerin yoksullaşması pahasına büyümesi ise aşağı sızdırma mekanizmasının işleyişine karşı, büyük bir engel teşkil etmiştir. Bu nedenle sosyal refah devleti politikaları çerçevesinde üst kesimde biriken ve ekonomik organizma açısından faydasız olan servetin artan oranlı vergiler ile sınırlandırılması, bu sürece katkı sağlayacak ve ekonomik büyümenin nimetlerinden daha çok sayıda insanın yani “çoğunluğun” faydalanması sağlanabilecektir.

KAYNAKÇA

- Aghion, P., B. Patrick (1997), "A Theory Of Trickle-Down Growth And Development", *The Review of Economic Studies*, 64(2), 151-172.
- Akinci, M. (2018), "Inequality and Economic Growth: Trickle- Down Effect Revisited", *Development Policy Review*, 36, O1-O24.
- Alesina, A., D. Rodrik (1994), "Distributive Politics And Economic Growth", *The Quarterly Journal of Economics*, 109.2, 465-490.
- Arndt, H.W. (1983), "The "Trickle-Down" Myth", *Economic Development and Cultural Change*, 32(1), 1-10.
- Atkinson, A.B., T. Piketty, E. Saez (2011), "Top Incomes In The Long Run of History", *Journal of Economic Literature*, 49(1), 3-71.

- Baltagi, B.H. (2008), "Forecasting with Panel Data", *Journal of Forecasting*, 27, 153–173.
- Breusch, T., A. Pagan (1980), "The Lagrange Multiplier Test and its Applications to Model Specification in Econometrics", *The Review of Economic Studies*, 47(1), 239-253.
- Dumitrescu, E.I., C. Hurlin (2012), "Testing for Granger non-Causality in Heterogeneous Panels", *Economic Modelling*, 29(4), 1450–1460.
- Forbes, K.J. (2000), "A Reassessment of The Relationship Between Inequality And Growth", *American Economic Review*, 90(4), 869-887.
- Galor, O., O. Moav (2004), "From Physical To Human Capital Accumulation: Inequality and The Process of Development", *The Review of Economic Studies*, 71(4), 1001-1026.
- Greenwood, D.T., R. PF. Holt (2010), "Growth, Inequality And Negative Trickle Down", *Journal of Economic Issues*, 44(2), 403-410.
- Herzer, D., V. Sebastian (2013), "Rising Top Incomes Do Not Raise The Tide", *Journal of Policy Modeling*, 35(4), 504-519.
- Leigh, A. (2007), "How Closely Do Top Income Shares Track Other Measures of Inequality?", *The Economic Journal*, 117(524), F619-F633.
- Milanoviç, B. (2018), *Küresel Eşitsizlik: Küreselleşme Çağı için Yeni Bir Yaklaşım*, Ankara: Efil Yayınevi.
- Persson, T., G. Tabellini (1994), "Is Inequality Harmful For Growth?", *The American Economic Review*, ?, 600-621.
- Pesaran, M.H. (2004), "General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels", *Cambridge Working Papers in Economics*, no. 435., ?.
- Pesaran, M.H. (2007), "A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross Section Dependence", *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265-312.
- Pesaran, M.H., T. Yamagata (2008), "Testing Slope Homogeneity in Large Panels", *J. Econometrics*, 142, 50–93.
- Piketty, T., E. Saez (2003), "Income Inequality in the United States, 1913–1998", *The Quarterly Journal of Economics*, 118(1), 1-41.
- Roubini, N. (2017), "Wall Street-Main Street Farkı Açılıyor, Piyasalarda Düzeltme Kaçınılmaz" <https://www.dunya.com/kose-yazisi/wall-street-main-street-farki-aciliyor-piyasalarda-duzeltme-kacinilmaz/376627>, (Erişim Tarihi: 10.09.2019)
- Stiglitz, J.E. (2008), Bail-out Blues, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2008/sep/30/marketturmoil.wallstreet>, (Erişim Tarihi: 10.09.2019)
- Stiglitz, J.E. (2014), *Eşitsizliğin Bedeli: Bugünün Bölünmüş Toplumu Geleceğimizi Nasıl Tehlikeye Atıyor?*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tatoğlu, F.Y. (2017), *Panel Zaman Serileri Analizi*, İstanbul: Beta Yayınevi.
- Westerlund, J., D.L. Edgerton, (2007), "A Panel Bootstrap Cointegration Test", *Economics Letters*, 97(3), 185-190.
- World Inequality Database (WID), <https://wid.world/data/>
- World Bank, World Bank Data, <http://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/>